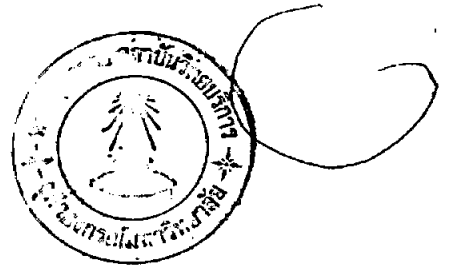

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

เรื่อง เวลาในการจัดรายการ

ก. การจัดในระยะเวลา 17.15 - 18.30 น. นั้น เป็นเวลาที่นักเรียน นิสิต นักศึกษาเกือบร้อยละ 80 เปรอร์เซ็นต์ ยังไม่เดินทางกลับบ้าน บางคนติดเรียนพิเศษ บางคนต้องประสบปัญหาการจราจรที่ติดขัด ทำให้กลับบ้านไม่ทัน

ข. เป็นช่วงระยะเวลาที่กลับบ้านแล้ว ต้องทำงานต่าง ๆ เช่น ต้องอาบน้ำ ต้องช่วยบิดามารดาทำงาน หรือ ต้องรับประทานอาหารในเวลานั้น

ค. หากมีรายการช่วงระยะเวลาอื่น ก็มักจะจัดเป็นเวลาตึกเกินไป คือตั้งแต่ เวลา 22.00 น. เป็นต้นไป อันเป็นเวลาที่ต้องพักผ่อน หรือเป็นเวลานอน และมีรายการอื่น ๆ ของสถานีที่จัดก่อนเวลานี้ อันเป็นรายการบันเทิง หรือรายการแสดงสด ๆ น่าสนใจ มากกว่า รายการที่จัดติดตามมาจึงถูกลอยไป

ผลจากการวิเคราะห์ทางคานารายการ

(1) รายการเกี่ยวกับการศึกษาที่จัดในเวลาเย็นและเวลาตึกนั้น เป็นรายการที่น่าเบื่อหน่าย เพราะรายการเกือบ 90 % เป็นรายการอภิปราย และเป็นรายการสอนหนังสือ

(2) หากเป็นรายการภาพยนตร์ก็จะมาในรูปภาพยนตร์สารคดี เกือบ 85 % เป็นภาพยนตร์ของต่างประเทศ มีเพียง 15 % เท่านั้นเป็นของไทย

(3) เป็นรายการที่มีเนื้อหาวิชาแต่เป็นเนื้อหาวิชาที่หนักมาก จนคนดูมักจะไม่เข้าใจ

(4) เป็นรายการที่ไม่ได้ชี้เฉพาะเจาะจงว่าจะระดับวัยไหน ชั้นเรียนใดควร จะดู ทำให้เกิดปัญหาคนดูบ้าง และ ไม่ดูบ้าง

(5) รายการมักจะ เป็นเชื้อ ทุกคนที่มาอภิปราย หรือมาแสดงมักจะเป็น พระเอก นางเอกกันหมด คือพยายามผูกขาดการพูด จนพูดเกินเวลา และพูดไม่ค่อยดี เนื่องจากประหม่า หรือ ขาดการซ้อมกันมาก่อน

(6) เป็นรายการที่ลงทุนน้อย รายการจึงไม่ค่อยจะดี เพราะขาดอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่นำเข้ามาช่วย รายการจึงไม่สำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้

การวิเคราะห์ทางค่านเจ้าหน้าทีสถานี

1. รายการเกี่ยวกับการศึกษา หรือลักษณะการศึกษานี้ มักจะเป็นรายการที่ขอเวลาสถานีฟรี ทำให้ทางสถานีขาดรายได้ หน่วยของกิจการและราชการต่าง ๆ เกือบ 95 % มักจะขอเวลาสถานีในรายการดังกล่าวนี้

2. ทางสถานีไม่มีงบประมาณทางด้านการจ้างผู้จัดการเกี่ยวกับทางด้านการศึกษานี้

3. ทางบริษัทห้างร้านไม่สนับสนุนในการออกเงินจัดรายการในเวลาที่ยานคุณมาก ๆ

4. ไม่มีใครกล้าเสี่ยงในการจัดรายการ เพราะกลัวขาดทุน และผลลัพธ์ที่ได้ไม่คุ้มค่า

5. หากจัดรายการในช่วงเวลา 18.30 น.-21.30 น. ทางสถานีเกรงว่าคนดูจะไปชมรายการที่สนุกสนาน และให้ความบันเทิงของสถานีอื่น ๆ ทำให้สถานีได้รับคามนิยมน้อยลง และต่อไปคนจะนิยมสถานีน้อย

6. หากมีการพูดในลักษณะเชิงอภิปราย ไม่ว่าทางวิชาการหรือการเมือง ก็อาจจะกระทบกระเทือนแก่อีกต่าง ๆ ทำให้ทางสถานีอาจจะถูกตำหนิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ได้ถูกควบคุมโดยระบบราชการ จึงต้องมีการระมัดระวังตัวกันมากเป็นพิเศษ

7. ผู้จัดการไม่ได้มีการเตรียมตัวกันมาก่อน ทำให้รายการขาดความพร้อมเพียง

8. สภาพของสถานีนี้นั้นดำเนินงานในฐานะรัฐวิสาหกิจและบริหารงานเพื่อให้
การดำเนินงานไปด้วยดีในแบบธุรกิจ

ผลการสำรวจด้านรายการต่าง ๆ

จากการประเมินผลปรากฏว่า รายการภาพยนตร์เรื่อง กับรายการเพลง เป็น
รายการที่คนสนใจมากที่สุด ส่วนรายการเกี่ยวกับการศึกษานั้นคนสนใจประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์
เท่านั้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลจากการชี้แจงดังกล่าว สถานีโทรทัศน์ที่มีรายการศึกษามากที่สุด
คือ สถานีของโทรทัศน์ช่อง 9 (ช่อง 4 ขาวคำ) ที่คนดูมากที่สุด 33 เปอร์เซ็นต์ให้เหตุผล
ว่า เพราะให้ความรู้ดี ดูแล้วได้ประโยชน์ และ 67.34 เปอร์เซ็นต์ที่นำไปปฏิบัติในบางครั้ง
แต่การดูโทรทัศน์นั้น หากมีรายการของสถานีอื่น ๆ ที่สนุกกว่า 79.92 เปอร์เซ็นต์จะสนใจกับ
รายการของสถานีอื่น อย่างไรก็ตามก็ควรจะพิจารณาความจริงที่กล่าวเบื้องต้นว่า รายการ
ของสถานีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานั้น มักจะจัดตั้งแต่เวลา 17.30 น. - 18.30 น. ส่วนตอนก็ตั้งแต่
เวลาประมาณ 22.00 น. เป็นต้นไป ที่มีการจัดในบางครั้งเช่นสนทนาประชาธิปไตย
รายการไปซ้ำกับรายการอื่น ๆ จึงมีน้อยมาก เว้นแต่จะจัดเป็นรายการพิเศษเท่านั้นและ
เผชิญไปซ้ำกับเวลาอื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดรายการโทรทัศน์การศึกษาในแบบบันเทิงคือ

ก. รายการมุ่งหนักทางด้านวิชาการมากเกินไป ควรจะจัดในลักษณะของ
การบันเทิง โดยนำการบันเทิงต่าง ๆ มาประกอบเข้า เช่นในการสอนหนังสือ ไม่ให้นำครู
ไปเขียนบนกระดาน แล้วก็สอนนักเรียนทางโทรทัศน์แต่อย่างเดียว ควรจะนำลักษณะเหมือน
ห้องเรียน มีครูสอน มีนักเรียนเรียน มีภาพ และเสียงประกอบ ทำให้คนดูมีความรู้สึกคล้าย
กับว่าเป็นนักเรียนคนหนึ่งในห้องเรียนด้วย

ข. เมื่อจัดในลักษณะของการบันเทิงแล้ว ก็ควรจะได้รับการสนับสนุนจากสถานี

เนื่องจากว่าเป็นรายการให้ความรู้ และเป็นรายการให้สาระ ทางสถานีควรจะลดราคาในการเช่าเวลา หากไม่ลดราคาก็ควรจะให้รายการไม่ต้องเสียค่าเช่าเวลา และควรจะให้จัดรายการในเวลาที่คุณจะติดตามรายการในช่วงระยะเวลาอันนั้นมาก เช่น ช่วงระยะเวลา 18.30 น.-22.00 น. และในขณะเดียวกัน ฝ่ายจัดรายการก็ต้องจัดรายการให้เป็นที่น่าสนใจ มีการเตรียมตัวและพยายามนำสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หลาย ๆ คำ

ค. หากระยะเวลาช่วงเวลาที่กล่าวมานี้ไปตรงกับเวลาที่สถานีอื่น เช่น รายการเพลง รายการบันเทิง หรือการฉายภาพยนตร์เรื่องอื่น ๆ ก็ควรกำหนดให้ทุกสถานีมีช่วงระยะเวลาจัดรายการเกี่ยวกับการศึกษาพร้อมกัน แต่จะจัดโดยวิธีที่แตกต่างกันก็ได้โดยที่รัฐควรเป็นผู้ผลิตรายการเกี่ยวกับการให้ความรู้ และช่วยในเรื่องค่าใช้จ่ายของสถานี

แบบของการบันเทิงที่ควรจัด

จะเห็นได้ว่า กลุ่มประชากรที่ไล่ทดสอบต่างก็มีความเห็นเกือบทั้งหมดว่า ถ้าจะให้รายการโทรทัศน์การศึกษาให้ความรู้ทางตรงและทางอ้อม เป็นที่นิยมแก่ประชากรทั่วไปแล้ว ควรจะนำความรู้ แทรกมาในรายการบันเทิง ซึ่งการบันเทิงนั้นต้องอยู่ในความนิยมของคุณ จึงจะทำให้รายการเป็นที่น่าสนใจ

จากการตอบคำถามของผู้ที่อยู่ในระดับบริหารของสถานีทุกช่อง ต่างก็ยอมรับกันว่า ภาพยนตร์เป็นรายการที่มีคนดูมากที่สุด และจากสถิติที่ได้รับมาจากการสุ่มตัวอย่างปรากฏว่า ภาพยนตร์ต่างประเทศเรื่องยาว อันประกอบด้วยภาพยนตร์ไทย ภาพยนตร์ฝรั่ง ภาพยนตร์ญี่ปุ่น ภาพยนตร์จีน และภาพยนตร์อินเดีย ได้รับความสนใจมากที่สุดจากจำนวน 92 คนใน 135 คน หรือ 68.12 เปอร์เซ็นต์

อย่างไรก็ดีก็ควรคำนึงว่าถ้าจะจัดรายการโทรทัศน์การศึกษาในรูปของการบันเทิง และจะต้องใช้ในการสร้างภาพยนตร์แล้ว ก็จะต้องมีปัญหาเป็นอย่างยิ่ง จากการเปิดเผยของนายชาติเชื้อ วรรณสุต ว่า ในการที่มอบให้ใครไปจัดสร้างภาพยนตร์ไทยสี่เทคนิค เรื่องชุดที่เป็นตอน ๆ โดยฉายตอนละ 30 นาที นั้น ต้องใช้เงินแต่ละครั้งใน 30 นาทีประมาณ 30,000 - 50,000 บาท ในขณะเดียวกัน หากเป็นฟิล์มขาวดำก็คงประมาณ 20,000 บาท

ขึ้นไปต่อหนึ่งตอนในเวลา 30 นาที ซึ่งก็เป็นการเหมาะสมทั้งหมดในการสร้างเช่นกัน

สิ่งที่ต้องพิจารณาในการสร้างภาพยนตร์ โทรทัศน์การศึกษา

1. ต้องจ่ายค่าฟิล์มภาพยนตร์ ไม่ว่าจะชนิดสีหรือชนิดขาวดำก็ขึ้นอยู่กับสถานีโทรทัศน์ ที่จะต้องการเผยแพร่ภาพ และต้องเผื่อสำรองในการตัดต่ออย่างน้อย 25 เปอร์เซ็นต์
2. เสียค่าฉาก ค่าแต่งตัว อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการถ่ายทำ แม้กระทั่งคนเขียนบท การจัดสถานที่ และความจำเป็นต่าง ๆ
3. ต้องเสียค่าเช่าเวลาต่อสถานี ตามอัตรา ที่ได้กำหนดไว้ในการจัดเวลาต่าง ๆ
4. การจะแทรกความรู้ในการบันเทิงนั้นเป็นเรื่องไม่ง่ายนัก ขึ้นอยู่กับประเภทภาพยนตร์ที่สร้างว่าจะ เป็นสารคดี หรือภาพยนตร์เรื่อง และความต่องการที่จะสร้างแบบไหน
5. นอกจากเสียค่าเช่าเวลาสถานี เสียค่าสร้างภาพยนตร์ทั้งหมดแล้ว อุปสรรคสำคัญคือ ต้องกำหนดช่วงเวลาที่จะแทรกโฆษณา ลงไปในรายการนั้น

ข้อเสนอแนะการจัดรายการเกี่ยวกับการนำความรู้แทรกการบันเทิงของอาจารย์วิจิตร ภักดิ์วิรัตน์

หัวหน้าฝ่ายโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความคิดเห็นว่า ควรทำในลักษณะสนุกและให้ความรู้ พร้อมกับอธิบายความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า การขึ้นต้นการจัดรายการที่ผิดพลาดที่ทำ โดยครู ซึ่งจะทำให้เด็กเบื่อหน่าย ผู้กำกับของญี่ปุ่นที่เอาคนทั่วไปมาดำเนินรายการ รายการจึงไม่มุ่งทางด้านการสอนหรือนำความรู้มาถ่ายทอด เรื่องราวที่จัดไม่ควรจะเป็นครูอย่างเฉียว แต่เป็นคนอยู่ในวงการบันเทิงธุรกิจ อันมีความเข้าใจว่า ผู้ชมผู้สนใจอย่างไร เขาใจทางด้านจิตวิทยามากกว่า และได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า คาถาเบื้องต้นในการทำให้คนดูรายการคือไม่มีใครอยากให้ผู้อื่นมาสอนตน เราจึงพยายามสอดแทรก รายการต่าง ๆ เขาไป หากรายการยาวทุกรายการในรายการย่อย ก็ทำให้เรื่องหนักและ

เบาสลบกันไป ให้ดูอย่างสนุกสนาน

ส่วนในเรื่องการจัดรายการที่ปัจจุบันยอมรับว่าการใช้เวลาของการศึกษาหรือความรู้ของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ นั้นยังไปเหมาะสม อาจารย์วีจิตร ภัคศิริรัตน์ ให้ความเห็นว่า เป็นความจริง แต่อย่าลืมว่าโทรทัศน์นั้นเป็นธุรกิจต้องมีการแข่งขันกัน

ในเรื่องการจัดรายการโทรทัศน์ทางการศึกษาของสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน อาจารย์วีจิตร ภัคศิริรัตน์ ให้ความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยเพราะหากให้จัดรายการในเวลาเดียวกัน ก็จะมีคนดูเป็นกลุ่มเดียว ไม่รู้ของใหม่ดี ก็ทำให้หนึ่งในสี่กระจายไปดูเวลาอื่น เช่น เสนอในวันอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการจัดรายการ เกี่ยวกับการนำความรู้แทรกการบันเทิงของอาจารย์เกื้อกูล คุปรัตน์ หัวหน้าภาควิชา โสวัตศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. รายการสารคดี 5 นาที เป็นความรู้ทั่ว ๆ ไป โดยนำภาพยนตร์จากต่างประเทศ มาบรรยายไทย อาจจะเป็นความรู้เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ความเป็นอยู่ของมนุษย์ในส่วนต่าง ๆ ของโลก ความเป็นอยู่ของสัตว์ในป่าแถบต่าง ๆ เช่น ในแอฟริกา อเมริกาใต้ ออสเตรเลีย ฯลฯ
2. รายการกฎหมายประจำวัน อาจจัดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยนำเอาคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ นำมาผูกเป็นนิยาย โดยมีตัวแสดงประกอบ มีการตัดสินความจริง ๆ และให้ผู้ชมได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย
3. รายการสำหรับแม่บ้าน เป็นความรู้ทั่ว ๆ ไปที่แม่บ้านควรจะทราบ เช่น การทำอาหาร การเลี้ยงดูทารก จิตวิทยาในการเลี้ยงดูเด็กในวัยต่าง ๆ การให้อาหารที่มีประโยชน์ การแก้ปัญหาเมื่อบุตรไม่สบาย
4. แนะนำอาชีพต่าง ๆ โดยเชิญผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพต่าง ๆ ได้มาแนะนำวิธีประกอบอาชีพของตน พร้อมทั้งวิธีการดำเนินชีวิต อาจจะทำในรูปแบบแนะนำทางอ้อมคล้ายรายการสัมภาษณ์นักสืบ หรือเป็นการแนะนำโดยตรง โดยมีภาพยนตร์ และสไลด์ประกอบ

5. นิทานสำหรับเด็ก โดยทำเป็นภาพยนตร์ คล้ายเรื่อง หุ่นน้อยที่น่ารัก โดยแทรกเอาสุภาษิต หรือ คติที่สอนใจในแต่ละเรื่อง เข้าไว้

6. รายการตอบคำถามเกี่ยวกับสุขภาพ โดยเชิญแพทย์และนักเรียนจาก โรงเรียนต่าง ๆ เข้าร่วมรายการ โดยแพทย์เป็นผู้ตั้งปัญหาและนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ แข่งขันกันตอบคำถาม พร้อมกันนั้นแพทย์จะถือ โอกาสให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีที่ควรปฏิบัติในการรักษาสุขภาพในขณะเฉลยคำตอบ

7. รายการตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางช่างต่าง ๆ ที่บุคคลทั่วไปควรทราบ เช่น การตรวจซ่อมและบำรุงรักษารถยนต์ การขับรถที่ถูกต้องและข้อควรปฏิบัติต่าง ๆ การเดินสายไฟภายในบ้าน ข้อควรระมัดระวังอุบัติเหตุ เช่น เมื่อถูกไฟฟ้าช็อตไฟไหม้ ลักษณะของรายการควรให้ผู้ชมได้มีโอกาสร่วมรายการด้วย

8. รายการให้ความรู้เกี่ยวกับทางด้านกฎหมายและการเมือง โดยเชิญบุคคลสำคัญทางการเมือง เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาสนทนากันในเรื่องเกี่ยวกับการปกครองและการบริหารประเทศ โดยให้โอกาสผู้ชมได้ร่วมรายการได้ โดยอาจให้ช่วยตั้งคำถามให้ อาจเป็นทางจดหมายหรือทางโทรศัพท์

9. ภาพยนตร์บันเทิง โดยจัดเป็นรายการละ 30 นาที โดยแทรกความรู้ต่าง ๆ และคติสอนใจเข้าไว้ในรายการด้วย